

Świat emocji

scenariusz lekcji dla klas 4–8 szkoły podstawowej

Czas trwania zajęć: 2 godziny lekcyjne

Materiały: Plansze z twarzami wyrażającymi emocje

Cele:

- Uczniowie potrafią rozróżnić i nazwać emocje oraz przypisać je do konkretnej grupy uczuć.
- Uczniowie znają metodę wglądu we własne uczucia.
- Uczniowie potrafią wskazać funkcje poznawcze emocji – rozumieją, że emocje są dla człowieka źródłem informacji o otaczającym go świecie. Jednocześnie są świadomi, że silne emocje mogą utrudnić interpretację zdarzeń.
- Uczniowie zdają sobie sprawę, że sposoby wyrażania emocji różnią się w zależności od kultury lub decyzji człowieka.
- Uczniowie rozumieją, czym jest i na czym polega odpowiedzialność za wyrażanie swoich emocji.
- Uczniowie znają podstawowe metody radzenia sobie z nieprzyjemnymi emocjami.
- Uczniowie rozumieją pojęcie empatii oraz jej rolę w komunikacji międzyludzkiej.

Metody i formy pracy:

- Wgląd (samoobserwacja)
- Eksperyment myślowy
- Burza mózgów
- Dyskusja

Przebieg lekcji:

Wyjaśniamy uczniom etymologię słowa „emocja” – łac. *emovere* – poruszenie (emocje wprawiają nas w ruch). Prosimy uczniów o wymienienie, jakie znają emocje (np: miłość, przyjaźń, życzliwość, czułość, gniew, frustracja, nienawiść, zazdrość).

Spisujemy je na tablicy i próbujemy wspólnie pogrupować według dwóch kryteriów:

1. stopnia złożoności (różnica między uczuciami a emocjami)

Przykład: miłość jest uczuciem i zawiera w sobie różne emocje, np. czułość, życzliwość, czasem też zazdrość. Gniew również jest uczuciem, może kryć w sobie np. takie emocje jak: frustracja, zawiść, chęć zemsty, lęk;

2. użyteczności lub szkodliwości

Przykład: złość jest szkodliwa, bo niszczy zdrowie odczuwającego oraz relacje między ludźmi. Życzliwość jest użyteczna, bo poprawia relacje międzyludzkie.

Następnie przechodzimy do ćwiczeń.

Ćwiczenie 1. Skąd wiem, co czuję?

Wybieramy jednego ucznia, który staje na środku klasy. Prosimy go o wyciągnięcie ręki przed siebie. Prosimy, żeby przypomniał sobie jakieś przykre wydarzenie ze swojego życia – gdy poczuł się wyjątkowo źle. Reszta grupy też wykonuje to ćwiczenie, ale bez wyciągania rąk. Gdy wybrany uczeń wczuje się w zadanie, próbujemy obniżyć jego wyciągniętą rękę. Napotkamy opór, bo ciało będzie napięte.

Następnie prosimy tego samego ucznia (i resztę grupy), by przypomniał sobie jakieś wyjątkowo radosne i przyjemne wydarzenie ze swojego życia. Następnie znów naciskamy jego rękę, kierując ją w dół. Tym razem pozostanie ona rozluźniona. Pytamy klasę, w jaki sposób nasze ciało informuje nas o przeżywaniu emocji.

Ćwiczenie 2. Skąd wiemy, co ktoś czuje?

Pokazujemy planszę z twarzami osób znajdujących się pod wpływem podstawowych emocji; uczniowie zgadują, jaka emocja odwzorowana jest na zdjęciu (plansze z mimiką można pobrać z internetu lub narysować). Po ćwiczeniu informujemy uczniów o występujących zgodnościach w odczytaniu emocji niezależnie od szerokości geograficznej oraz

o uniwersalności emocji (ludzie na całym świecie odczuwają podobne emocje i tak samo odczytują je z mimiki innych ludzi).

Ćwiczenie 3. Czy mogę zmienić to, co czuję?

Eksperyment myślowy.

Przedstawiamy następującą sytuację: jeden z uczniów zachowuje się źle względem rówieśników (np. niszczy ich rzeczy, kradnie, obraża czy potrąca na korytarzu). Pytamy uczniów, co mogliby poczuć względem takiej osoby. Następnie uzupełniamy naszą opowieść o informację, że uczeń, który zachowywał się źle względem grupy jest ofiarą przemocy domowej – jest bity i poniżany oraz często chodzi głodny.

Pytamy uczniów, czy ich uczucia się zmieniają, gdy poznają więcej informacji o drugim człowieku. Prosimy uczniów o podanie innych przykładów tego, jak myślenie ze współczuciem o ludziach trudnych w kontaktach może wpłynąć na nasze uczucia. Następnie wyjaśniamy pojęcie empatii i prosimy uczniów o podanie, kiedy jest przydatna, a kiedy nie.

Po ćwiczeniach można zainicjować dyskusję.

Pytania do dyskusji

- Czego dowiadujemy się o świecie dzięki emocjom?
- Co mają wspólnego zmysły z emocjami?
- Czy możemy kontrolować to, co czujemy?
- Jak ludzie okazują emocje?
- Jak różni się to w zależności od kultury?
- Czy powinniśmy kontrolować to, jak wyrażamy emocje?
- Czy niektóre emocje są szkodliwe?
- Czy jeśli odczuwam złość, to jestem złym człowiekiem?
- Komu bardziej szkodzi złość – jej obiektowi czy osobie, która ją odczuwa?
- Skąd wiemy, co czuje druga osoba?
- Czy ważna jest świadomość uczuć innych ludzi?
- Co to jest inteligencja emocjonalna?

